

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3319/2022
28.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић председника већа, Јелице Бојанић Керкез, Зорана Хаџића, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Глишић Полић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Ваљеву, чији је заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж.рр1. 424/2021 од 16.11.2021. године, у седници већа 28.04.2022. године донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж.рр1. 424/2021 од 16.11.2021. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Шапцу Гж.рр1. 424/2021 од 16.11.2021. године и пресуда Основног суда у Лозници Прр1. 152/19 од 20.07.2021. године у делу који се односи на обрачунату камату у износу од 114.652,00 динара и одлуку о трошковима поступка и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење у укинутом делу.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1. 152/19 од 20.07.2021. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу, на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст 44/2010 исплати 219.361,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужена обавезе да му исплати законску затезну камату на износ од 219.361,00 динара почев од 30.09.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 42.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, а преко тог износа до траженог од 51.000,00 динара захтев је одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж.рр1. 424/2021 од 16.11.2021. године, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и наведена првостепена пресуда је потврђена, а захтеви тужилаца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка су одбијени.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ бр. 72/2011 ... 18/2020), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе. Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдавају одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у смислу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године.

Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана (у делу који се односи на исплату обрачунатог износа камате на главни дуг).

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у предмету Привредног суда у Ваљевоу Ст 44/2010 у току је стечајни поступак над ХК „Вискоза“ а.д. „Целулоза“ доо Лозница, привредним друштвом са већинском државним капиталом. Стечајни поступак је покренут 11.06.2009. године. Дана 24.09.2009. године донет је Закључак о спровођењу стечајног поступка банкротством, а дана 30.09.2009. године донет је Закључак о листи утврђених и оспорених потраживања. Тим закључком тужиоцу као повериоцу четвртог исплатног реда, признато је потраживање у укупном износу од 219.361,00 динара, у који је поред главнице од 104.709,00 динара урачуната и припасана законска затезна камата у износу од 114.652,00 динара, обрачуната применом конформне методе. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Решењем Привредног суда у Ваљевоу Р4. Ст. 397/18 од 03.04.2018. године, донетим по приговору за убрзање поступка, утврђено је да је у наведеном стечајном поступку повређено тужиоцу право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње које су потребне ради уновчења имовине стечајног дужника.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете, као узроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја за правилност одлуке о основу тужбеног захтева према туженој у овом спору, који за

предмет има захтев за накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року. О основу тужбеног захтева у овој правној ствари одлучено је у складу са закључком усвојеним на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године. Супротно наводима ревизије, утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплећеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, у делу који се односи на обрачунату камату у капитализираном износу, која чини део главног захтева.

Према утврђеном, закључком стечајног суда Ст 10/09 од 30.09.2009. године, тужиоцу је признато потраживање у укупном износу од 219.361,00 динара, у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата, обрачуната од дана доспелости до дана отварања стечајног поступка путем конформне методе. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења наведеног закључка.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године („Службени гласник РС“ број 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), у делу који гласи: „Применом конформне методе“ није у сагласности са уставом. Након објављивања ове одлуке законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника према овде тужиоцу, у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (путем простог интересног рачуна), будући да из утврђеног произлази да није било измене закључка од 30.09.2009. године.

Становиште нижестепених судова да се наведена одлука Уставног суда не може применити ретроактивно – на односе који су настали и правноснажно су решени пре дана њеног објављивања и по протеку рока из члана 61. Закона о уставном суду, по оцени Врховног касационог суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о уставном суду („Службени гласник РС“, бр 109/07 ... 103/15) прописано је да се извршењем правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити нити спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава.

Имајући изнето у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају, то није учињено у поступку стечаја јер након доношења закључка од 30.09.2009. године није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиочевог потраживања на начин да се на главни дуг обрачуна законска затезна камата простим интересним рачуном за период од дана доспелости потраживања до дана отварања поступка стечаја.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку затражити од Привредног суда у Ваљеву, односно од стечајног управника да изврши обрачун законске затезне камате из закључка од 30.09.2009. године у односу на тужиоца од дана доспелости његовог потраживања до дана отварања стечајног поступка.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично утврђење имајући у виду примедбе из овог решења и донети правилну и закониту одлуку о наведеном делу тужбеног захтева.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од исхода спора. Првостепени суд ће у поновном поступку изнова одлучити и о трошковима поступка.

Из изнетих разлога, применом члана 414. и 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић